

Zitting 2003-2004

4 februari 2004

BEKNOPT VERSLAG

MORGENVERGADERING

INHOUDSOPGAVE

Actualiteitsdebat

- Energiebeleid
(Sprekers : de heer Eddy Schuermans, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heren Johan De Roo, Jean Geraerts, Johan Sauwens, Robert Voorhamme, Ludwig Caluwé, Eloi Glorieux, Eric Van Rompuy en Johan Malcorps en minister Gilbert Bossuyt) **3**
- Moties van aanbeveling **17**

Voorstel van resolutie

- Energiebesparende maatregelen voor huishoudens met een laag inkomen **17**
 - Verwijzing naar de commissie

Regeling van de werkzaamheden

18

Berichten van verhindering

18

MORGENVERGADERING VAN WOENSDAG 4 FEBRUARI 2004

Voorzitterschap van de heer Johan De Roo, eerste ondervoorzitter

– *De vergadering wordt geopend om 10.07 uur.*

ACTUALITEITSDEBAT

Energiebeleid

De voorzitter : Aan de orde is het actualiteitsdebat over het energiebeleid.

De bespreking is geopend.

De heer Eddy Schuermans : Op 9 mei 2000 heeft toenmalig minister Stevaert, de voorganger van minister Bossuyt, een ontwerp van decreet houdende de organisatie van de vrijgemaakte energiemarkt in Vlaanderen in het Vlaams Parlement ingediend. Dat werd snel gevolgd door een stuk rond de gasector. De minister kondigde toen grote prijsdalingen aan. Intussen is de vrijgemaakte energiemarkt ruim een half jaar een feit, maar de energieprijzen zijn niet gedaald, integendeel, ze stijgen.

– *De heer Norbert De Batselier, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

Van duizenden gezinnen werd het contract met de energieleverancier opgezegd omdat ze de dure factuur niet meer kunnen betalen. Onze bedrijven krijgen er naast de hoge loonkost en de grote administratieve rompslomp een kostenhandicap bij, namelijk dure energie. Nochtans kan een vrijgemaakte markt voordelen opleveren voor alle gebruikers.

Het energiebeleid heeft zowel federale als regionale aspecten. Een coherent energiebeleid vergt dus een samenspel met de federale overheid. De bijzondere wet van 1980 voorziet trouwens in dat overleg voor grote energiedebatten. We zullen onze bevindingen ter zake neerleggen in een motie van aanbeveling.

De prijs van elektriciteit en gas voor de eindgebruiker bestaat uit vier elementen : de productiekost, de transportkost, de distributiekost en de heffingen. We ontlede kort of en in welke mate de vrijgemaakte markt positieve effecten heeft op deze prijscomponenten.

De binnenlandse productie is nog altijd voor negentig procent in handen van Electrabel. In opdracht van de Raad voor de Mededinging is een gedeelte van die capaciteit op het einde van vorig jaar geveild. Nu moeten we nagaan wat de effecten daarvan zijn. Men moet ook nagaan waar de geveilde stroom naartoe gegaan is. Indien deze stroom geëxporteerd wordt, heeft deze transactie natuurlijk geen effect op de soepelheid van de binnenlandse markt.

Onze productiecapaciteit zou kunnen aangezwengeld worden door het stimuleren van hernieuwbare energie. Ook daar is echter geen vooruitgang geboekt. Het aandeel van de hernieuwbare energie in ons totale productieproces is eigenlijk te verwaarlozen. Nochtans was dit een van de prioriteiten van deze Vlaamse regering.

De regering slaagt er niet in de doelstellingen inzake ruimtelijke ordening, leefmilieu en energie op elkaar af te stemmen. Dat leidt tot enorme vertragingen in de projecten rond hernieuwbare energie. De sector wordt geconfronteerd met hoge boetes, maar eigenlijk ligt de schuld bij het beleid van de Vlaamse overheid.

De prijs van de energie zal door sommige maatregelen nog stijgen. Er is nog geen alternatief geformuleerd voor de afbouw van kernenergie waarmee men over een aantal jaren van start wil gaan. Ook de milieuvriendelijke steenkoolcentrales wil men afbouwen. De federale regulator de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteits- en Gasmarkt (CREG), stelt bovendien voorop dat een extra capaciteit van 1.500 tot 2.200 megawatt noodzakelijk is. Dat zal de afhankelijkheid van gas sterk doen toenemen, wat tot verdere prijsstijgingen zal leiden.

De recente beslissing van de federale overheid om de transit van gas over ons grondgebied extra te gaan belasten is eigenlijk een aanfluiting van de Europese logica. Een vrijgemaakte Europese energiemarkt kan maar functioneren indien er een vlot verkeer via de transportnetten over en binnen de grenzen mogelijk is. De transport- en interconnectiecapaciteit van ons transportnet moet uitgebreid worden. Alleen op die manier maken nieuwe leveranciers een kans.

Extra investeringen in het transportnet zijn noodzakelijk omwille van de marktwerking, maar ook omwille van de performantie en de veiligheid van het net. We zijn al een aantal keren ei zo na geconfronteerd met Californische toestanden. In de zomer is er in Duitsland bijvoorbeeld weinig windenergie en wordt er massaal aangekocht in Frankrijk. Het transport gebeurt via ons land, wat ons op de rand brengt van grote stroompannes.

Inzake het distributienet is er nood aan meer stabiliteit. De distributienettarieven verschillen sterk van gebied tot gebied, van jaar tot jaar en naargelang het type van afnemer. Daardoor vermindert uiteraard de transparantie voor de gebruikers. CREG probeert deze tarieven wat te drukken, maar daardoor ontvangen de gemeenten-aandeelhouders vanaf dit jaar 348 miljoen euro per jaar minder aan dividenden in Vlaanderen. Via de lokale fiscaliteit betaalt de eindgebruiker. Dat staat in scherp contrast met de uitspraak van minister Stevaert in het herfstnummer van De Gemeente in 2000 : 'Liberaliseren en daardoor de gemeenten verarmen is asociaal'. De netbeheerders klagen ook dat er te veel remmingen zijn op de uitbouw van het distributienet. Stroomonderbrekingen kunnen daarvan het gevolg zijn, aldus de netbeheerders. CREG merkt op dat de distributienettarieven stijgen door de verdeling van zogenaamde gratis stroom. Voor vijf of zes procent van de gebruikers leidt dit tot een prijsdaling, maar door de verrekening in de kilowattuurprijs leidt dit tot een prijsstijging voor 95 procent van de bevolking.

Een nieuw wettelijk kader voor de distributietarieven voor aardgas is er nog altijd niet. Dit brengt onzekerheid mee voor de leveranciers en de netbeheerders en remt de ontwikkeling van de vrije gasmarkt.

De federale en Vlaamse lasten en verplichtingen voor leveranciers en transport- en distributienetbeheerders maken prijsdalingen onmogelijk. De principiële beslissing van de federale regering om heffingen voor grote verbruikers te begrenzen kan een positieve invloed hebben. We staan echter ver af van de voorspellingen van de heer Stevaert die in 2000 dacht dat de liberalisering en de bijhorende verlaging van de elektriciteitskosten de werkgelegenheid zou stimuleren. De kosten voor de begrenzing mogen ook niet afgewenteld worden op de KMO's en de residentiële verbruikers. De Vlaamse regering heeft de heffingen en verplichtingen totnogtoe fragmentarisch behandeld. Het is tijd voor een totaalvisie.

De noodzakelijke compensaties voor de gemeenten mogen niet leiden tot een verdere stijging van de energieprijzen. CD&V stelt een aantal oplossingen voor. Zo kan er een BTW-compensatiefonds opgericht worden. Dan zouden gemeenten geen BTW betalen voor hun investeringen of die teruggestort krijgen. Bepaalde gemeenten zijn aandeelhouders van leveranciers. Door de vennootschapsbelasting van die leveranciers is er een jaarlijkse transfer van ongeveer 40 miljoen euro van de Vlaamse gemeenten aan de federale schatkist. De gemeenten zouden daarvoor vergoed moeten worden door een omgekeerde transfer. Dat is beter dan de energiekosten steeds te verhogen.

Kortom, de verhoopde voordelen van de vrijmaking van de energiemarkt gaan aan ons voorbij. We hebben echter recht op correcte prijzen. Het kan niet dat de federale en Vlaamse regering hun regeldrift en budgettaire honger betalen met energieheffingen.

De Vlaamse regering moet zelf orde op zaken stellen en in overleg met de federale regering een echte marktwerking mogelijk maken. De bereidheid daartoe zal blijken uit de steun voor onze motie van aanbeveling.

De elektriciteit is duurder geworden. De gemeenten ontvangen minder inkomsten, waardoor de belastingen verhoogd worden. Waar gaan die meeropbrengsten naar toe ? (*Applaus bij CD&V en VLD*)

Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht : Ik dank de minister voor zijn aanwezigheid. Niet alle collega's zijn even geïnteresseerd in onze debatten. (*Applaus bij CD&V*)

Ik zal het belang van de vrijmaking van de energiemarkt schetsen en het standpunt van de VLD over het beleid vertolken. Sinds 1 juli 2003 is de Vlaamse energiemarkt vrij. Concurrentie op het vlak van productie en verkoop is mogelijk ; er zijn gereguleerde tarieven voor toegang tot de netten.

Wallonië zal die stap pas zetten in 2007. Het krijgt dus tijd om nog dividenden te innen, geld te sparen en te leren van onze fouten. Een eerste evaluatie is interessant, maar daarbij mogen we niet vergeten dat de ervaringen pril zijn. In andere landen heeft het jaren geduurd voor alles op punt stond.

Er moet nog heel wat gebeuren. Bij de productie blijft de concurrentie nog theorie. De federale regering moet de veiling nog organiseren. Op het vlak van het netbeheer zijn er gunstige tariefevolutes, maar dat gaat ten koste van dividenden en investeringen.

Ik zal steeds de gemeenten verdedigen, maar moet toegeven dat de dividenden eigenlijk een verkapte belasting zijn. Omschakelen is moeilijk maar nodig. Het is niet nodig om steeds nieuwe initiatieven uit te vinden. Het gaat erom om de mensen zo te dienen dat ze op gelijke wijze kunnen voorzien in hun basisbehoeften. De gemeenten moeten echter bij de omschakeling hulp krijgen van de federale en Vlaamse regering.

De heer Johan De Roo : Ik ben het eens met mevrouw De Maght-Aelbrecht : de dividenden waren een verkapte vorm van belasting. Maar de steden en gemeenten, die nu plots geen dividenden meer krijgen, komen wel in de problemen. We moeten ons afvragen of Vlaanderen op 1 juli 2003 wel klaar was voor de vrijmaking van de markt. Wallonië maakt de markt maar vrij in 2005 ; Wallonië doet dit zelfs pas in 2007. Dit betekent dat Brussel en de Waalse steden en gemeenten nog altijd dividenden ontvangen, en dat zij bovendien lessen zullen kunnen trekken uit de vrijmaking in Vlaanderen.

De belofte dat de gebruiker bij die vrijmaking wel zou varen, werd niet ingelost. Er kwam geen prijsdaling voor de gezinnen; grote verbruikers betalen zelfs meer omdat het voordeeltarief is weggefallen.

De grote winnaar is de federale overheid : die heft 21 procent BTW op ieder onderdeel van de energieconsumptie, gaande van de productie over de transmissie en de levering tot zelfs de taksen en de heffingen. Dat noem ik pas verkapte belasting. Energie is een basisgoed : het BTW-tarief daarop zou slechts 6 procent mogen bedragen.

Minister Gilbert Bossuyt : Dit is iets dat u bij de federale overheid moet aankaarten ; die discussie moet niet hier gevoerd worden.

De heer Johan De Roo : Het betreft één groot dossier : ik heb het over de prijzen voor de gebruiker, en die liggen hoog, mede door die 21 procent BTW.

Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht : Op de vraag van de heer De Roo of Vlaanderen in 2003 klaar was voor de vrijmaking is mijn antwoord duidelijk en kort : neen. Zelfs nu moeten nog een hele reeks beslissingen genomen worden, en ook ik verwijs naar het federale niveau. Onze werking hangt van de federale overheid af, en dus moeten wij duidelijke standpunten innemen en mogen wij kritisch zijn.

Energiebeleid is een ingewikkelde materie, waar zowel de overheid als de steden en gemeenten, bedrijven en de gezinnen mee te maken hebben. Om een menswaardig energiebeleid te kunnen voeren dat iedereen ten goede komt, is het belangrijk dat iedereen aan hetzelfde touw trekt en dat ieder zijn verantwoordelijkheid opneemt. Het dossier is grensoverschrijdend : ook de solidariteit moet haar rol spelen.

De Kyoto-norm is een belangrijk element : tegen 2012 moet België zijn uitstoot van broeikasgassen met 7,5 procent doen dalen tegenover 1990. De eerste mijlpaal hiervoor is 2008 : reeds dan moet de CO₂-uitstoot reeds aanzienlijk teruggeschoefd zijn. Volgens een eerste voorstel voor lastenverdeling van minister Van den Bossche zou Vlaanderen zijn uitstoot met 9,4 procent moeten doen dalen, Wallonië slechts met 4,7 procent. Waar zit hier de solidariteit ?

2008 zal er snel zijn. De komende verkiezingen mogen geen excuus zijn om de discussie uit de weg te gaan. Gelukkig zijn de standpunten van de Vlaamse minister van Economie en de federale minister van Leefmilieu naar elkaar toegegroeid, zodat ook de meerderheid in dit parlement en de Vlaamse regering hun eensgezindheid terugvonden. Werkgelegenheid en de Kyoto-normen mogen elkaar geenszins in de weg staan. We moeten een grondig debat voeren over hoe we de normen kunnen halen.

Wallonië aanbidt de term solidariteit. Het is belangrijk dat ook Vlaanderen daarop blijft hameren : het halen van de Kyoto-normen mag niet concurrentievervalsend werken. Vlaanderen weet precies wat verwacht wordt en zal zijn verantwoordelijkheid niet uit de weg gaan, maar het vraagt dat de federale overheid en Wallonië hun taak even ernstig nemen.

Toch moeten we ervoor opletten dat het absoluut willen halen van de norm niet ten koste gaat van de werkgelegenheid en de economische groei.

Het is belangrijk dat Wallonië beseft dat Vlaanderen niet twee keer pijn wil lijden : enerzijds voor het blijven opbrengen van nationale en budgettaire solidariteit, en anderzijds bij het bedelen naar de omgekeerde solidariteit in dit Kyoto-dossier. Het is niet correct dat een Vlaamse onderneming dubbel zoveel moet inleveren als haar rechtstreekse concurrent in Wallonië.

De VLD wil in het energiebeleid zeker solidariteit van de andere gewesten zien. Bovendien mogen geen concurrentieverstorende maatregelen genomen worden, en moet rekening gehouden worden met wat technisch mogelijk is aan best beschikbare technologie. Emissierechten kunnen we immers baseren op de gemiddelde emissie van broeikasgassen per product of activiteit omdat die duidelijk meetbaar is.

Het is belangrijk voor de VLD en voor Vlaanderen dat er niet louter een territoriale verdeling is van de lasten. We vragen ook dat wordt ingegaan op de mogelijkheden die de Europese Commissie biedt om met enkele facultatieve richtsnoeren rekening te houden. De lasten moeten verdeeld worden per sector, volgens de principes die de Europese Commissie vooropstelt, en tussen industrie, vervoer en huishoudens.

Wat dat vervoer betreft, heeft premier Verhofstadt voorgesteld om het federale wagenpark systematisch te vervangen door voertuigen die gebruik maken van de meest strenge en meest zuivere technologieën. Dat moet helpen om het onderzoek naar zuivere motoren en brandstoffen te stimuleren. In Gembloux besliste de federale regering al om biodiesel en biobenzine te promoten. De accijnzen zullen lager zijn dan op de klassieke diesel en benzine. Vlaanderen moet dit principe ook huldigen en de autobussen van De Lijn op milieuvriendelijke brandstof laten rijden, wat volgens mij nu al gebeurt.

Dit lijken kleine maatregelen, maar ze vormen een belangrijke stap. De Europese Commissie wil immers dat lidstaten energie gaan besparen. Dat gaat dus om alle overheden. En dat kan. In Aalst heeft de Vlaamse Milieumaatschappij een nieuw gebouw neergepoot, dat voorzien is van de meest moderne snufjes op het vlak van milieuzorg en energiebeleid. Die extra kost wordt in tien jaar terugbetaald.

De Vlaamse regering vindt het energiebeleid terecht een prioriteit. En dat dit rechtstreeks te maken heeft met ons welzijn, onze welvaart, met de economische vooruitgang en met het aantrekken van werkgelegenheid, blijkt overduidelijk uit de Ondernemingsconferentie. Energie vormde er een steunpilaar naast onderwijs, innovatie, ondernemen, werkgelegenheid en administratieve vereenvoudiging. Dat het daar als een hoofdthema stond, bewijst dat men hieraan de nodige energie wil besteden.

Op de website over de Ondernemingsconferentie kan iedereen de stand van zaken volgen. Ik ben blij dat rond energiebeleid bij twee van de drie projecten een lachend gezichtje staat. Dat betekent dat rond het auditconvenant en de groenestroomcertificaten alles volgens schema loopt. Dat is goed. Het betekent dat de Vlaamse regering deze uitdaging ernstig neemt en de kritiek van sommige sociale partners weerlegt dat aan de goede voornemens geen gevolg zou worden gebreid. Ik ben positief denkend. Ik geloof dat we zeer snel uit een evaluatie nog goede lessen kunnen trekken.

Wat groene stroom of hernieuwbare energie betreft, is reeds een nieuwe categorie van groenestroomcertificaten toegevoegd : de certificaten toegekend voor de productie van elektriciteit, opgewekt uit het organisch-biologische deel van restafval, op voorwaarde dat de betrokken afvalverwerkingsinstallatie in

belangrijke mate energie recupereert. Beleid gaat niet alleen over de vrijmaking van energie, maar moet ook draaien rond hoe men dat allemaal aanwendt en welke grondstoffen men in die energie wenst en welke men wenst te sparen.

Bedrijven die het auditconvenant Energie ondertekenen, verbinden zich ertoe een audit voor de bepaling van hun energiebesparingspotentieel te laten uitvoeren en al de energiebesparende maatregelen, met een maximale terugverdientijd die in het convenant is vastgelegd, uit te voeren. Als tegenprestatie verbindt de Vlaamse overheid zich ertoe om aan deze ondernemingen geen bijkomende maatregelen of doelstellingen op te leggen inzake het efficiënt gebruik van energie. Men neemt dus een preventieve maatregel, wat goed is.

In heel deze problematiek moet men proberen eensgezind naar de toekomst te kijken. Men moet samen bepalen wat men wil. Men moet voortgaan met dit onderwerp.

Mijn conclusie is dat de vrijmaking van de energiesector in Vlaanderen nogal bruusk is gebeurd. Liefst vier miljoen gebruikers zijn ineens op de markt gekomen. De nieuwe structuren hebben behoefte aan informatie. Men zou moeten zoeken naar een standaardoplossing om de gegevens uit te wisselen, want daar is men binnen de zuivere intercommunales aan toe. De vrijmaking was een terechte beslissing, maar met een onzachte landing voor de steden en de gemeenten. In december keurde het Vlaams Parlement daarom een motie van aanbeveling aan de Vlaamse regering goed omtrent de beleidsprioriteiten rond Binnenlandse Angelegenheden en Stedenbeleid.

Voor mij kwam de mededeling over het bedrag dat men vastgelegd had om door te storten aan Vlaanderen een minuut te laat. Ik weet dat er mensen in de onderhandelingen waren die maar 60 miljoen euro wilden overhevelen. Uiteindelijk is het 172 miljoen euro geworden. Het is te laat, maar aan de andere kant ga ik niet verkondigen dat we het niet moeten hebben. Ik wil er echt op wijzen dat daardoor de gemeenten in een moeilijke situatie zijn gekomen. Alles ging te snel.

Minister Gilbert Bossuyt : Het is natuurlijk altijd te laat of te vroeg. De liberalisering van de energie markt is niet uit de lucht gevallen. Het is natuurlijk fout als men de mensen of de gemeenten op het verkeerde been zet door te zeggen dat alles in orde zal komen. Op het moment dat Vlaanderen geliberaliseerd heeft, hadden we andere berichten en andere afspraken. De Vlaamse regering kan zich daar niet voor verantwoordelijk voelen. Ik kan wel meevoelen met wat er gebeurd is vanuit gemeentelijk standpunt.

Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht : U geeft terecht aan dat men in die periode maar al te veel geschoten heeft op de gemeenten en gezegd heeft dat de gemeenten niet vooruitziend waren. De gemeenten waren wel vooruitziend, maar ze kregen geen informatie.

De heer Eddy Schuermans : Het is inderdaad zo dat men de bevolking en de vertegenwoordigers van de bevolking in de gemeenteraden en de colleges op het verkeerde been heeft gezet. De verantwoordelijkheid van de Vlaamse regering wegschuiven is misplaatst. Het zijn wij niet die gezegd hebben in het blad van de gemeenten dat liberaliseren en daardoor de gemeenten verarmen sociaal is. Dat was een uitspraak van toenmalig minister Stevaert. Men heeft gezegd dat er prijsdalingen gingen zijn van 30 procent. Daar heeft men zich op gebaseerd. Het is niet omdat de markt te vroeg is opengegaan, maar omdat men met een lawine van heffingen de voordelen heeft gemaskeerd.

Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht : Alle problemen zijn nog niet opgelost. Ik wil nog een klein voorbeeld geven. Wanneer men in bepaalde gebieden nog een andere energievorm heeft, bijvoorbeeld stoom, dan is daar niks voor geregeld. De gemeente moet zelf gaan onderhandelen met Electrabel. Wij zullen onderhandelen. Onze gemeenteraad zal niet toelaten dat wij de kosten gaan dragen voor een organisatie die energie heeft geleverd, maar die de winsten heeft gehad en die uiteindelijk beslist om iets af te schaffen omdat het niet meer winstgevend is. We zullen zo ver gaan als we kunnen. Het is hun fout en zij moeten hun fouten maar herstellen. Men kreeg geen elementen om te zoeken naar aanvaardbare oplossingen. Men zat zelf in een patsituatie. Er zijn zoveel kleine problemen die grote gevolgen hebben en die direct ingrijpen op de structuur van de vrijmaking.

De VLD vindt het terecht dat gezinnen hun energie aan goede voorwaarden kunnen kopen. Als de ener-

giekosten voor bedrijven verminderen, hoeven ze die ook niet door te rekenen aan de consument. Anderzijds kan de consument op dit ogenblik al een leverancier kiezen en daarbij rekening houden met het leefmilieu. Ik vind evenwel niet dat gezinnen moeten opdraaien voor wat de industrie minder moet betalen.

De VLD is ervan overtuigd dat de combinatie van federale en Vlaamse maatregelen goed is voor het bedrijfsleven en de gezinnen. Men moet wel nog een oplossing vinden voor de mensen die hun factuur niet kunnen betalen, anders komen die dossiers opnieuw terecht bij het OCMW. (*Applaus*)

De heer Johan De Roo : Ik onderschrijf de bijdrage van mevrouw De Maght-Aelbrecht. Het klopt dat er een compensatie voor de gemeenten is beloofd van 172 miljoen euro. De geraamde kosten bedragen evenwel 300 miljoen euro. Als er geen compensatie regeling komt, dreigen de steden en gemeenten de dupe te worden van de hele operatie .

Mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht : Ik vraag de minister om dat op te volgen. Verder is de vraag hoe steden en gemeenten een financieel meerjarenplan kunnen opmaken als ze niet weten wat ze volgend jaar krijgen.

De heer Jean Geraerts : Toen de liberalisering van de energiemarkt werd ingezet, was het standpunt van het Vlaams Blok duidelijk : we zijn voorstander van een vrijmaking als zowel de gezinnen als de industrie daar voordeel uit halen, en de monopoliepositie in de productie en distributie verdwijnt. De vrijmaking van de energiemarkt verloopt echter moeizaam. Het incoherente beleid veroorzaakt te veel onzekerheid. De Vlaamse overheid moet dringend een coherente visie uitwerken en de nodige maatregelen nemen. Verder is een strategisch plan voor de elektriciteitssector en de andere energiedragers nodig.

De liberalisering zou resulteren in een lagere energiefactuur voor de consument, maar daar is niets van in huis gekomen. Door de vrijmaking van de energiemarkt zijn er vooral verliezers. Het beleid van de Vlaamse en federale regering doet de energieprijzen stijgen. De kleine verbruiker wordt opgezadeld met een hogere factuur, de gemeenten strijken minder dividenden op en de energiekosten van de grote bedrijven verhogen.

Men kan het de producent, de netbeheerder en de leverancier niet kwalijk nemen dat ze in een vrije markt proberen maximale winsten te boeken, maar we vragen ons af waar de beloftes van goedkope energie zijn gebleven. Alle gezinnen betalen meer voor hun elektriciteit en de gemeenten genereren veel minder inkomsten dan voor de liberalisering. De producent, de distributeur, de netwerkbeheerder en de overheid maken een duidelijk zicht op de elektriciteit totaal onmogelijk en de kleine gebruikers krijgen creditnota's voor de gratis stroom. Vooral die gratis stroom roept vragen op. Aangezien die moet worden geleverd door de distributeur en ergens moet worden gerecupereerd, zal de kleine verbruiker de prijsstijging betalen.

Minister Gilbert Bossuyt : Op het ogenblik dat de gratis stroom werd goedgekeurd, is nooit gezegd dat die gratis was. Het gaat om een herverdeling ten voordele van de kleine gebruiker en de grote gezinnen.

De heer Johan Sauwens : Het is een feit dat 90 procent van de gezinnen meer betaalt.

De heer Jean Geraerts : De gratis stroom moet door de gezinnen worden betaald.

Het overgrote deel van de Vlaamse gezinnen is niet van stroomleverancier veranderd. Daardoor wordt de positie van de standaardleveranciers Electrabel en Luminus nauwelijks bedreigd. De verwevenheid van elektriciteitsverdelers en netbeheerders is soms zo groot dat men opnieuw van een monopoliepositie kan spreken.

De informatie over de tariefstructuren is bijzonder ondoorzichtig en bovendien is de keuze voor de gezinnen zeer ingewikkeld. Het goedkoopste tarief hangt immers af van het contracttype, de gezinssamenstelling, het energieverbruik, de woonplaats enzovoort.

De Belgische energiekosten in het algemeen en die voor elektriciteit in het bijzonder zijn sinds 2000 gevoelig verhoogd. Dat is enerzijds te wijten aan een gebrek aan vooruitziend beleid maar anderzijds ook aan een reeks bijkomende heffingen, zoals onder meer de bijdrage voor het Kyotofonds en de financiering van het

nucleaire passief. Andere heffingen, zoals onder meer de groene certificaten, worden als een boete aan de elektriciteitsleverancier of -producent opgelegd, die deze aan de gebruiker doorrekent. Voor bedrijven met energie-intensieve activiteiten is de situatie moeilijk houdbaar.

Wij verzetten ons tegen de afbouw van kernenergie omdat er geen efficiënte alternatieven zijn. Olie- en kolencentrales, die er nooit in zullen slagen voldoende energie te produceren, stoten dubbel zoveel CO₂ uit als kerncentrales. Geïmporteerde energie wordt vaak in kerncentrales verwerkt. Bovendien zijn de aanvoermogelijkheden beperkt.

Omdat de voorraden fossiele brandstof beperkt zijn, moet gezocht worden naar hernieuwbare energie. Windturbines voldoen niet omdat het rendement ervan ontzettend laag is. De vooropgestelde doelstelling - 2000 GWh groene stroom tegen 2004 - zal nooit gerealiseerd worden. Wordt het groenestroomcertificaat toegekend op basis van het geïnstalleerd vermogen of het geproduceerd vermogen ? (*Opmerking van minister Bossuyt*)

Deze opmerkingen betekenen niet dat wij hernieuwbare energie geen toekomst gunnen. De hoeveelheid fossiele brandstof - vooral de kolenvoorraad - verplicht ons te zoeken naar een manier om de CO₂-uitstoot te verminderen.

Ten slotte moeten we uitzoeken hoe we de enorme Kempische steenkolenvoorraad kunnen valoriseren. De Vlaamse regering moet de liberalisering van de elektriciteitsmarkt in goede banen leiden, en aandacht besteden aan een toekomstgerichte visie.

De heer Robert Voorhamme : Ik wil het over een andere boeg gooien omdat we de situatie moeten beoordelen op basis van cijfers.

In tegenstelling tot al diegenen die nu twijfelen aan liberalisering was, is en blijft sp-a ervan overtuigd dat Vlaanderen alle belang heeft bij een snelle liberalisering van de energiemarkt. Vlaanderen heeft de markt geliberaliseerd, netbeheerders en leveranciers juridisch gescheiden, en nieuwe openbare dienstverplichtingen ingevoerd vanwege sociale en ecologische bekommernissen. Vlaanderen heeft een regulator opgericht. Ten slotte kunnen de gezinnen op de website van de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) leveranciers met elkaar vergelijken.

De heer Eddy Schuermans : CD&V is voor de vrijmaking van de energiemarkt, maar ziet een groot verschil tussen deze principiële keuze en de realisatie ervan. De aardgasmarkt is ook geliberaliseerd, maar de distributietarieven zijn tot op vandaag nog niet vastgelegd. De onzekerheid bij de leveranciers en de netbeheerder verstoort de markt.

De beloofde prijsdalingen zorgen voor onzekerheid. De voorgestelde compensatie voor de lokale besturen doet de energieprijzen dalen. De gestegen federale opbrengsten kunnen toch als compensatie gebruikt worden.

Liberalisering is goed als we er de vruchten van plukken. In onze motie van aanbeveling roepen wij op afspraken te maken met de federale overheid zodat alle gebruikers baat hebben bij de liberalisering.

De heer Robert Voorhamme : De heer Schuermans stelt geen vraag. Ik ben nog niet klaar met mijn inleiding of hij komt al tussen om zijn pleidooi van zopas te herhalen.

Doet de liberalisering de prijzen stijgen ? Volgens mij niet. Wat stellen we vast als we de Waalse prijzen vergelijken met de Vlaamse ? De Vlaamse markt is geliberaliseerd. De Waalse niet.

Vlaamse consumenten die geen gebruik maken van de liberalisering betalen niet meer dan de Waalse gezinnen. De vrijstellingen verschillen wel. De standaardtarieven zijn tussen juli 2003 en januari 2004 gestegen met 0,9 tot 1,5 procent, zowel in Wallonië als in Vlaanderen. Klanten die een nieuw contract hebben afgesloten, betalen 10 tot 20 procent minder. De grootste prijsdaling is bovendien voor de kleine verbruikers.

Het klopt dat het aantal mensen dat een nieuw contract heeft afgesloten bij een nieuwe leverancier nog vrij

laag is maar het stijgt wel snel. In juli 2003 sloot 0,22 procent van de kleine afnemers een nieuw contract af. In september was dat al 0,94 procent en in december 2,31 procent.

Als we rekening houden met de verbruikers die niet van leverancier zijn veranderd maar wel een nieuw contract hebben ondertekend, zijn de cijfers anders. Op 1 december had 13,36 procent van de verbruikers een nieuw contract. In juli was dat maar 0,53 procent.

De heer Eddy Schuermans : Geloof de heer Voorhamme echt dat de gebruikers zijn redenering volgen? Zijn vergelijking met de Waalse markt is totaal misplaatst want daar anticipeert men op de liberalisering. Daarom worden de tarieven van het distributienet er nu al opgetrokken. Men moet vergelijken met de ons omringende landen en met de prijzen vóór de vrijmaking. Luminus zegt daarover dat er een meerprijs is van 7 euro per megawattuur, louter ten gevolge van de lawine aan heffingen en verplichtingen die worden opgelegd. Voor de grootgebruikers is de prijsstijging nog belangrijker. Er is een prijsdaling geweest kort vóór de vrijmaking omdat men anticiperend op de vrije markt de concurrentie wat buitenspel wou zetten. Bij elke contractverlenging is er echter een prijsstijging van vijftien tot dertig procent.

De heer Robert Voorhamme : Verschillende dingen worden met elkaar verward. Sommige maatregelen hebben een prijsverhogend effect gehad, de liberalisering een prijsverlagend effect. Wat mij interesseert is het totaalbedrag op de factuur. Voor de prijsgebonden gebruikers is er een prijsstijging van 1,9 procent, die verklaard wordt door allerlei factoren en die zich zowel in Wallonië als in Vlaanderen voordoet. Voor de niet-gebonden gebruikers die een nieuw contract hebben afgesloten sinds de liberalisering, is er een prijsdaling geweest.

De heer Eddy Schuermans : Dat is absoluut onjuist. Er zijn grote verschillen tussen de leveranciers. De mensen zouden inderdaad de moeite moeten doen om de prijzen met elkaar te vergelijken. Per saldo zal men voor het beste bod nog altijd meer betalen dan vóór de vrijmaking van de markt.

De heer Robert Voorhamme : De prijsverhogende effecten van een aantal maatregelen worden sterk in de verf gezet.

De heer Johan Sauwens : In de krant lees ik : 'Elektriciteitsfactuur van de gezinnen dit jaar duurder'. Dat komt niet van de oppositie, maar van mevrouw Van der Veeren, de voorzitter van de CREG. Het socialistisch-liberaal beleid wordt dus ontmaskerd.

Minister Gilbert Bossuyt : De heer Sauwens haalt zijn informatie uit de krant. Wij hebben andere cijfers. Uit een onafhankelijke bron hebben we vernomen dat het afsluiten van een nieuw contract in de meeste gevallen heeft geleid tot een vermindering van de prijs met tien procent en voor de kleine verbruikers met twintig procent.

De heer Jean Geraerts : Ik heb zelf de prijzen van Luminus opgevraagd en daaruit bleek dat de factuur uiteindelijk dezelfde bleef. Alleen voor grote groepen van verbruikers kan de prijs misschien wat dalen. Vooral de sector waar men woont, is belangrijk voor de prijsbepaling.

De heer Robert Voorhamme : Het is juist dat het effect voor de grootverbruiker groter of kleiner is naargelang de sector, maar er is een effect. Voor de kleinverbruiker is er voor elke sector een substantieel verschil.

De heer Johan Sauwens : In februari werden de tarieven alweer opgetrokken, juist in die niches.

De heer Robert Voorhamme : Ik heb al gezegd dat de prijzen voor de gebonden gebruikers over het algemeen gestegen zijn en dat die prijsstijgingen precies dezelfde zijn in Vlaanderen als in Wallonië. Hier wordt een discours gehouden dat de Vlaming meer betaalt door een Vlaams beleid van liberalisering. Dat is onjuist. Er scheelt wel een en ander aan de liberalisering, maar of dat te maken heeft met het Vlaamse beleid is nog maar de vraag.

We hebben wel een aantal maatregelen opgelegd die te maken hebben met openbardienstverplichting. Het

realiseren van de ecologische doelstellingen levert een meerkost op. In de mate dat deze doelstellingen gerealiseerd worden, dalen de meerkosten. We moeten streven naar een marktconforme sturing. De meerprijs van de groenestroomcertificaten bedraagt maximaal 0,12 cent per kilowattuur. Hetzelfde geldt voor de REG-verplichtingen. Naarmate deze verplichtingen gerealiseerd worden, dalen de meerkosten tot maximaal 0,1 cent per kilowattuur.

De meerprijs moet dus gerelativeerd worden omdat sommige openbaardienstverplichtingen het energieverbruik verlagen en zo ook de energiefactuur. Sommige van deze verplichtingen bestonden vroeger trouwens al onder een andere vorm en die vergeet men er vaak af te trekken. Voor sommige verplichtingen is de impact trouwens veel lager als de doelstellingen geheel of gedeeltelijk gerealiseerd worden.

Vlaanderen heeft de voorwaarden gecreëerd om een hedendaagse liberalisering van de energiemarkt mogelijk te maken. We stellen echter vast dat die markt niet echt functioneert. Ik denk niet dat zulks de schuld is van het Vlaamse beleid. Electrabel maakt misbruik van zijn positie op de globale energiemarkt. Het wil zich zo lang mogelijk handhaven als standaardleverancier. Het doet geen inspanningen om de verbruikers ertoe aan te sporen gebruik te maken van de vrije markt. In de telefoniesector is de situatie heel anders.

De heer Johan Sauwens : De beloofde prijsverlaging is er niet gekomen en nu probeert men de zwarte piet door te schuiven. De procedures waaraan de socialisten hebben meegewerkt, laten Electrabel ruimschoots de gelegenheid om zijn monopoliepositie te versterken. De concurrentie kan niet spelen ten gevolge van allerlei technische moeilijkheden.

Als privé-bedrijf maakt Electrabel gewoon maximaal gebruik van de mogelijkheden die Stevaert hem heeft gegeven. (*Applaus bij CD&V*)

De heer Robert Voorhamme : In een vrijere markt rekent Electrabel andere tarieven aan naargelang men standaardklant is of een contract heeft afgesloten. Dat is op geen enkele manier te verantwoorden. Daarom stellen we dat het nodig is maatregelen te treffen om de leveranciers te verplichten hun klanten op de hoogte te brengen van de tariefmogelijkheden die ze hebben.

Electrabel misbruikt zijn rol als netbeheerder. De gegevens over onder andere de gezinssamenstelling worden te laat of niet doorgegeven aan de leveranciers. Een strikter beleid moet dat euvel verhelpen.

Het grootste probleem blijft het productiemonopolie van Electrabel. Vlaanderen kan daar niets aan doen. Er is te weinig invoercapaciteit en de toewijzing daarvan is niet transparant. De recente beslissingen van de bijzondere ministerraad komen te laat en zijn te beperkt. Er moet voldoende productiecapaciteit geveild worden en andere producenten moeten mogelijkheden krijgen om elektriciteitscentrales te bouwen of aan te kopen. De invoercapaciteit moet verhoogd worden en er moeten correcte en transparante distributietarieven komen.

Vlaanderen neemt alle correcte beleidsmaatregelen. Liberalisering vergt echter echte concurrentie. Dat is nu nog niet het geval.

De heer Ludwig Caluwé : Ik had verwacht dat de heer Voorhamme bekommerd zou zijn over de concurrentiekracht van de energie-intensieve Antwerpse bedrijven. Hun energiekosten stijgen door het productiemonopolie maar ook door de vele heffingen. Als BASF naar Nederland verhuist, moet het veel minder betalen. De helft van de heffingen zijn Vlaams. Op federaal vlak is er een maximumfactuur voor energie-intensieve bedrijven. Komt die er ook op Vlaams niveau ?

Minister Gilbert Bossuyt : De maatregelen van de Vlaamse ondernemingsconferentie en de federale regering houden substantiële tegemoetkomingen in voor die bedrijven. Die wegen ruimschoots op tegen het effect van de heffingen op de prijs.

De heer Robert Voorhamme : Er zijn inderdaad een aantal maatregelen : de groenestroomcertificaten, de benchmarking van de energie-milieukosten en de auditconvenants voor kleine bedrijven. We zijn dus wel degelijk bekommerd over de kosten voor een aantal bedrijven en sectoren. Vlaanderen blijft benadeeld als de

federale regering geen echte concurrentie organiseert. De huidige meerkost vloeit voornamelijk voort uit het ontbreken van dat beleid en de federale heffingen.

De energiekosten blijven gelijk of stijgen en de inkomsten van de gemeenten dalen. Vooral één bedrijf profiteert daarvan. Ook op het vlak van het nucleaire passief zijn er problemen.

De heer Johan Sauwens : Waarom heeft deze meerderheid daar niets aan gedaan ?

De heer Robert Voorhamme : Ik wil dat er nu iets gebeurt. Elke consument betaalt voor het zogenaamd nucleaire passief. Dat is meer dan het nucleaire afval. De infrastructuur van de meeste kerncentrales is afgeschreven. Ze produceren nu goedkoop energie. De daling van kostprijs voor de productie wordt niet doorgerekend aan de klanten ; er is nu financiële ruimte. Daar moet ingegrepen worden.

De Vlaamse overheid heeft het nodige gedaan, de privé-partners blijven achterwege, dus moet de federale overheid maatregelen nemen.

De heer Johan Sauwens : De regering heeft de waarheid niet gesproken, daarom heb ik een interpellatieverzoek ingediend. Vlaanderen wou zelf een snelle liberalisering en is overmoedig geweest. Ook ons treft schuld. Nederland is vroeger gestart met de voorbereidingen en heeft de liberalisering uitgesteld.

De CREG en de VREG waren zich nog aan het opwarmen toen de markt vrijgemaakt werd. De nettarieven werden te laat en slechts voorlopig goedgekeurd. Ook het communicatiebeleid liep spaak.

Minister Gilbert Bossuyt : De Vlaamse regering treft geen schuld voor dat late optreden want ze heeft de CREG voortdurend aangemaand om sneller te werken.

De heer Johan Sauwens : Wat beloofd werd, is er niet gekomen.

De meerderheid haalde ter verdediging het gebrek aan afspraken met de federale overheid aan. Maar ook binnen het Vlaamse niveau heerst grote onduidelijkheid. Zelfs de leveranciers weten niet waar ze aan toe zijn, en daardoor kan geen scherpe concurrentie ontstaan op deze nieuwe markt. Bovendien zijn we allemaal in de val van Electrabel getrapt, dat absoluut geen bezwaar tegen de liberalisering had. In de Belgische context van een quasi-productie-monopolie speelde de liberalisering in het voordeel van de gevestigde waarde. Daar werd niets aan gedaan. Pas in extremis werd beslist bepaalde pakketten te veilen, maar dat gebeurde nog steeds niet.

Minister Gilbert Bossuyt : Ik wil een en ander duidelijk maken in de federale regering. Daarbij reken ik ten stelligste op uw steun.

Als de markt niet opengegooid wordt, zullen we geen inzicht krijgen in de juiste prijzen. Ik hoop op uw steun om dit te verkrijgen in de federale regering, waar lang niet iedereen geïnteresseerd zal zijn omdat het voorlopig alleen voor Vlaanderen iets kan opleveren. Maar vroeg of laat wordt heel België met deze situatie geconfronteerd.

De heer Johan Sauwens : Ik ben steeds meer verbijsterd over het verloop van dit debat. De contradicties zijn schering en inslag.

Wij confronteren u hier met de stellingen die bij het begin van de liberalisering ingenomen werden. Het socialistisch-liberaal bewind heeft nooit iets gedaan aan de bijna-monopoliesituatie, met alle kwalijke gevolgen van dien.

De liberalisering van het aardgas verliep nog pijnlijker, omdat men dezelfde datum van ingang wilde doen gelden. Het gevolg is dat er vandaag slechts drie leveranciers zijn, die alle dezelfde prijzen aanrekenen. De concurrentie is door de grote haast volledig zoek.

Een reden voor deze haast was de belofte van een aanzienlijke prijsdaling. Zo beloofde toenmalig minister

Stevaert dat zowel de gezinnen en de alleenstaanden als de bedrijven van de liberalisering zouden profiteren. De prijzen zouden lager worden en de dienstverlening beter. In 2000 zei de minister dat hij extreem snel wilde liberaliseren opdat de mensen hun energie bij wijze van spreken in de supermarkt zouden kunnen kopen. De facturen zouden gemiddeld met 200 euro dalen. En Stevaert hield vol. In 2003 nog beweerde hij dat hij er ondanks andere geruchten van overtuigd was dat de prijzen drastisch zouden dalen. Er kwam echter niets van in huis. Integendeel. Zij die de stap zetten naar een andere leverancier, betalen meer dan ze bij Electrabel deden.

Een studie door Test-Aankoop toont aan dat, vergeleken met onze buurlanden, de elektriciteitsprijs in Vlaanderen naargelang de verbruikerscategorie 11 tot 34 procent hoger ligt. De mensen betalen nu de prijs van de cadeaus die door de vorige minister van Energie uitgedeeld werden.

De kernvraag over de hele zaak is heel eenvoudig. De gemeenten ontvangen 300 miljoen euro minder aan dividenden, terwijl de mensen nog steeds even veel voor hun energie betalen. Waar is die 300 miljoen naartoe ?

De VREG wordt verondersteld per kwartaal een marktrapport te maken. Na het eerste halfjaar 2003 verscheen niets meer.

Minister Gilbert Bossuyt : Het is erg dat de heer Sauwens dit zegt. Iedereen weet dat de VREG na de liberalisering enorme inspanningen deed, vooral op het vlak van het informeren van de mensen en het scheppen van duidelijkheid. Dankzij de VREG kunnen mensen nu bewust een keuze maken.

De heer Johan Sauwens : Ik denk dat de minister zich beter moet informeren. Vandaag nog publiceert Trends een artikel met als titel 'Marktwerking valt stil'. Daarin wordt gesteld dat het spanningsveld tussen de standaardprijzen en de aangeboden tarieven door de concurrentie vrijwel nihil is, en dat de gezinnen beter af zijn als zij niet van leverancier veranderen.

Test-Aankoop vermoedt dat de schuld bij de CREG ligt, die de tarieven bepaalt en zich meer laat leiden door de monopoliesituatie van Electrabel dan door het voordeel van de consument.

Dat de minister-president en vice-president plotseling uit de regering verdwenen heeft vermoedelijk niets met Antwerpen of met de formatie van de federale regering te maken, maar eerder met het besef dat ze vroeg of laat met deze harde realiteit zouden geconfronteerd worden. Onze fractie eist duidelijkheid. Wij willen weten wie verantwoordelijk is voor deze pijnlijke situatie. Wij willen klare antwoorden op onze vragen. Als wij die niet krijgen, overwegen wij de oprichting van een parlementaire onderzoekscommissie, om uit te maken waar en door wie wij beduveld werden.

De heer Eloi Glorieux : Het is heel goed dat we vandaag een debat over het energiebeleid hebben. Decennia lang is het energiebeleid grotendeels bepaald geweest door de oude monopolist zonder dat er veel debat in het parlement en in de samenleving was. Energie is een zeer belangrijk iets. Het doet onze economie draaien. Wanneer we een uur zonder stroom vallen, zijn we totaal ontredderd. Energie is dus een enorm belangrijk element van het beleid.

Energieverbruik heeft ook schaduwkanten. De grondstoffen worden schaarser en raken uitgeput met als gevolg dat er steeds meer oorlogen en conflicten om grondstoffen en om energie worden uitgevochten. Er is natuurlijk ook de zeer grote energie-impact van het overmatige energieverbruik. Kerncentrales kunnen nog voor 40 jaar elektriciteit produceren maar de nucleaire erfenis die ze achterlaten, blijft gedurende vele honderdduizenden jaren de gezondheid en het welzijn van de toekomstige generaties hypothekeren en tast op termijn zelfs de genetische integriteit van de menselijke soort aan.

Daarnaast is er de problematiek van het broeikaseffect, grotendeels ook het gevolg van de CO₂-uitstoot van de verbranding van fossiele brandstoffen. Het gevolg is dat we in de toekomst veel meer gaan geconfronteerd worden met natuurverschijnselen als stormen en overstromingen. Het gevolg daarvan zal zijn dat verzekeringsmaatschappijen hun premies zullen verhogen. Een aantal grote verzekeringsmaatschappijen dreigen dan ook failliet te gaan. De schade die de afgelopen zomer aan de landbouw in Vlaanderen werd

toegebracht als gevolg van de hittegolf, wordt geraamd op 130 miljoen euro. Niet ingrijpen of geen maatregelen nemen zal ons op termijn veel schade berokkenen.

Het is dus hoog tijd om onze wijze van denken over en van omgaan met energie te veranderen. De mythe van het eindeloze verbruik is doorprikt en moet worden omgebogen. Ik ben ervan overtuigd dat de liberalisering van de energiemarkt hiervoor de mogelijkheid kan bieden. Vlaanderen koos ervoor om op 1 juli 2003 heel de markt te liberaliseren, wat als gevolg had dat 2,6 miljoen gezinnen in Vlaanderen vrij hun energieleverancier kunnen kiezen. Er komt met andere woorden een einde aan het monopolie van Electrabel. Voordien bepaalde vooral Electrabel het energiebeleid. Het was Electrabel die de tienjaarlijkse uitrustingsplannen opstelde en daarbij enkel uitging van een productiegerichte benadering. Het was Electrabel die in de meeste opeenvolgende kabinetten voor Energie haar raadgever had zitten. Electrabel zat ook in Gazelco waar het mee de prijszetting bepaalde, met een gegarandeerde winstmarge voor zichzelf. Het gevolg was dat de peperdure kerncentrales op een vervroegde periode konden worden afbetaald door aan de gezinnen een hoge stroomprijs aan te rekenen. De Belgische gezinnen betaalden de tweede hoogste stroomprijs van alle OESO-landen. De grootverbruikers kregen daarentegen gunstigere tarieven.

Het is dus meer dan normaal dat er maatregelen worden genomen om de factuur van de gezinnen te drukken. De openbaredienstverplichtingen van vandaag zijn slechts een schuchtere inhaalbeweging voor de gezinnen tegenover de scheefgetrokken situatie van vroeger. Onze fractie zou er absoluut niets tegen hebben om eens een vergelijkend onderzoek te doen naar de kostprijs van de elektriciteit voor de Vlaamse grootverbruikers, maar dat moet op een correcte manier gebeuren door onafhankelijke en externe expertisebureaus. Tegelijkertijd moet er ook een benchmarkingonderzoek gebeuren naar de elektriciteitsprijs in Vlaanderen voor de gezinnen tegenover de prijzen die in het buitenland worden aangerekend. Groen! sluit zich aan bij de commentaar die de Gezinsbond heeft gegeven, namelijk dat het niet eerlijk is dat de gezinnen en de kleine verbruikers alleen moeten opdraaien voor bijvoorbeeld de Elia-heffing en dat de grootverbruikers hiervan worden vrijgesteld.

De heer Eric Van Rompuy : Er is een tijd om te praten en om toespraken te houden, en er is een tijd om een balans op te maken. U bent toch mee verantwoordelijk voor dat beleid ? Toen ik minister van Energie was, bepleitte toenmalig fractieleider Jos Geysels herhaaldelijk de totstandkoming van een REG-decreet. Zijn voorstellen heb ik voor een stuk opgenomen in de beleidsnota Energie. Waar blijft dat decreet nu ? In 2000 heeft toenmalig minister Stevaert dat al beloofd. Vier jaar later vernemen we dat het ontwerpdecreet door de Vlaamse regering is goedgekeurd op 16 januari 2004. Wat hebben de groenen vier jaar lang in de Vlaamse regering gedaan ?

De heer Eloi Glorieux : Voor de timing van een ontwerp van decreet moet u zich tot de minister richten. Aansluitend op dit debat zal er een bespreking plaatsvinden van een resolutie rond de REG-maatregelen. Als ik u zo hoor, dan ben ik ervan overtuigd dat uw fractie die dan ook volledig en volmondig zal ondersteunen.

Het protest van grootgebruikers tegen sociale en ecologische dienstverplichtingen is toch wel verbazend. Ik hoorde uit die hoek nooit protest tegen het doorschuiven van de hoge investeringskost van de kerncentrales naar de gezinnen. Waarom zwijgen ze over de heffing van 38 miljoen euro om het nucleair passief weg te werken, iets wat door alle verbruikers betaald wordt, maar wat voornamelijk de grootverbruikers ten goede kwam ? Kernenergie, waar in de middens van de grootverbruikers toch voor gepleit wordt, is een schoolvoorbeeld van een economische activiteit die de winst privatiseert en de kost socialiseert. Met het huidige verbruik is er nog een uraniumvoorraad voor 50 jaar. Als men echt een energiebeleid voor de toekomst wil uitbouwen, dan is kernenergie echter geen oplossing. De enige veilige, schone en onuitputtelijke fusiereactor die we echt nodig hebben, bevindt zich op 150 miljoen kilometer van de aarde en dat is de zon.

Groen! staat 100 procent achter de sociale en ecologische dienstverplichtingen om de aberraties van de vrije markt te corrigeren. Zo zijn er de groenestroom- en de WKK-certificaten. Sinds de invoering van de groenestroomcertificaten is het aanbod van windenergie in Vlaanderen vertienvoudigd. In Denemarken werken er meer mensen in de windenergiesector dan in Vlaanderen in de automobielsector. Het is dus duidelijk dat dit een toekomstgerichte sector is die voor Vlaanderen heel wat perspectief biedt. De WKK-certificaten zullen een investering van vele miljoenen euro's in Vlaanderen met zich meebrengen en bijgevolg heel wat jobs creëren.

Een ander voorbeeld van die dienstverplichtingen zijn de REG-verplichtingen, waar aan de netbeheerders gevraagd werd om jaarlijkse inspanningen te doen het primaire energieverbruik te verminderen met één procent, onder andere door acties voor beschermde klanten. Er zijn ook REG-premies voor onder meer isolatie. Er is ook de energiebon, die er trouwens gekomen is na een unaniem goedgekeurde resolutie. Bij de sociale dienstverplichtingen hoort onder andere het plaatsen van een budgetmeter, waardoor de stroom voor kansarmen enkel nog kan worden afgesloten als er echt kan worden aangetoond dat er onwil is bij de betaling. We zijn ook gewonnen voor de levering van een minimumhoeveelheid gratis stroom, omdat energie voor alle mensen een basisrecht is. Al deze sociale en ecologische dienstverplichtingen zijn noodzakelijk om de aberraties van de vrije markt bij te sturen ten voordele van de gezinnen, van de sociaal zwakkeren en van onze internationale milieudoelstellingen.

Uiteraard hebben die sociale en ecologische steunmaatregelen een impact op de kilowattuurprijs, maar die is beperkt, in de eerste plaats omdat de gestelde doelstellingen in onze optiek eerder bescheiden zijn. De besparingsdoelstelling van één procent primaire energie per jaar die de netbeheerders moeten realiseren, kunnen ze heel gemakkelijk halen enkel en alleen door de realisatie van de energiebon. Het doorrekenen van die openbare dienstverplichtingen in de kilowattuurprijs wordt meer dan gecompenseerd door de daling van het verbruik als gevolg van de verschillende REG-acties, die inderdaad nu pas beginnen op gang te komen. Het effect daarvan zal pas binnenkort gevoeld worden. Bovendien doet de vrije concurrentie onder de leveranciers de prijs ook dalen. Door heel bewust van stroomleverancier te veranderen, kunnen de gezinnen tot 64 procent besparen, afhankelijk van de verbruikscategorie waar ze inzitten.

De heer Johan Sauwens : Hoe komt het dat zo weinig mensen dat hebben gedaan ?

De heer Eloi Glorieux : Weinig mensen zijn zich bewust van de mogelijkheid. De informatieavonden die Groen! organiseert met vertegenwoordigers van nieuwe stroomproducenten, Greenpeace en Testaankoop, kennen veel succes. Men moet extra inspanningen doen om meer bekend te maken dat men door bewust van stroomleverancier te veranderen, de elektriciteitsfactuur gevoelig kan verminderen.

De heer Eddy Schuermans : De prijsvergelijking is zinvol voor de klant, maar zegt niets over de hoogte van de prijs. De korting van 64 procent slaat op Ecopower, maar die coöperatieve vennootschap is maar voor een klein gedeelte van de markt beschikbaar. Een akkoord afgesloten met Ecopower blijft momenteel dode letter. De verschillen tussen leveranciers zijn beduidend geringer. Bovendien zijn de prijzen hoger dan in het verleden.

De heer Jean Geraerts : Waarom maken de medespelers geen reclame ? Is het onmogelijk om te verwezenlijken wat ze willen aanbieden ?

De heer Eloi Glorieux : Vroeger kreeg ik van Electrabel alleen een factuur. Nu komen in reclameboodschappen ook de nieuwe spelers aan bod.

Ecopower is inderdaad een extreem geval omdat het niet het hele land kan bevoorraden. De tweede goedkoopste binnen die gebruikscategorie, Nuon, zit 48 procent onder de prijs van de standaardleverancier. Ik heb geen concrete cijfers over het feit dat het algemene niveau hoger is dan vroeger. Ik weet wel dat het veel efficiënter is om zijn energiefactuur te verminderen door rationeel energiegebruik dan van stroomleverancier te veranderen, hoewel beide gecombineerd het meeste effect geven.

Als de vrijmaking van de energiemarkt niet leidt tot een prijsdaling voor de verbruikers van alle categorieën, zijn daar andere redenen voor dan het doorrekenen van de sociale en ecologische dienstverplichtingen. Energie-intensieve bedrijven, KMO's en gezinnen moeten zich in de eerste plaats inzetten om het verbruik te reduceren en daarnaast de productieprijs te drukken. In België hebben nog altijd twee spelers, Electrabel en SPE, eigen centrales. Het gevolg is dat er geen marktwerking en geen transparante prijssetting mogelijk zijn en dat de logische prijsdaling er niet komt.

De federale paars-groene regering heeft op het einde van de vorige regeerperiode beslist dat er tegen 1 september 2003 een operationeel plan voor de verkoop van virtuele capaciteit komt. Dat betekent dat Electrabel gedurende vijf jaar verplicht is om vier- tot vijfduizend megawatt van zijn productiecapaciteit te

veilen aan de concurrenten. Op die manier kunnen die laatste werken alsof ze zelf over eigen capaciteit beschikken en ondertussen hun eigen productiecapaciteit bouwen. Onder meer Wattplus en Nuon zijn daar momenteel al mee bezig.

De heer Johan Sauwens : Sommigen beweren dat de groenen en de socialisten binnen de regering de elektriciteitsprijs doelbewust hoog houden in Vlaanderen om op die manier onder meer de Kyotonorm te kunnen halen en een daling van het elektriciteitsverbruik te bekomen.

De heer Robert Voorhamme : Is het niet nodig dat er sturende mechanismen worden ingebouwd om ervoor te zorgen dat elke afnemer en elke producent en leverancier rationeel energie verbruikt en gebruik maakt van alternatieve energiebronnen ?

De heer Johan Sauwens : Dat is zeker nodig. Men heeft de Vlaamse bevolking 100 kilowattuur gratis stroom per gezinslid beloofd evenals een daling van de elektriciteitsprijs met 30 procent. Daarnaast streeft men naar rationeel energiegebruik. In welke mate zijn de twee doelstellingen verenigbaar ? Ik stel vast dat het energieverbruik blijft stijgen en dat Vlaanderen in Europa in de top vijf staat van landen met de hoogste energieprijzen.

Minister Gilbert Bossuyt : Dat is niet ernstig. Men vermengt twee beweringen. Het is niet nieuw dat de energieprijzen hoog zijn. Niemand heeft gezegd dat de liberalisering ertoe zou leiden dat we plots uit de top verdwijnen. Er is wel gezegd dat de liberalisering in Vlaanderen zou leiden tot een daling van de prijzen.

De heer Eloi Glorieux : Sommige leden van CD&V klagen over het feit dat de sociale dienstverplichtingen aan de bedrijven worden doorgerekend waardoor de prijzen daar te hoog zijn. Anderzijds klaagt men dat er te weinig maatregelen worden genomen om de energiefactuur van de gezinnen te drukken, terwijl de sociale dienstverplichtingen daar net voor dienen.

De heer Eddy Schuermans : Zowel de kleine als de grote verbruikers betalen meer. Men moet ervoor zorgen dat men de plafonnering van de heffingen voor de economische sector niet afwentelt op de residentiële verbruiker.

De heer Eloi Glorieux : Voor de residentiële verbruikers wordt de doorrekening van de kosten ruimschoots goedge maakt door de sociale maatregelen. Voor de grootverbruikers kan de doorrekening ook ongedaan worden gemaakt als de veiling van de productiecapaciteit door Electrabel gebeurt en op die manier de basisprijs van elektriciteit zou dalen. Daarom is het jammer dat de huidige federale regering de beslissing van de vorige regering nog niet heeft doorgedrukt. De Vlaamse regering kan er bij de federale regering op aandringen om werk te maken van de vrijmaking van de productiemarkt. Zolang dat niet is gebeurd, is er geen echte vrijmaking.

We moeten oor hebben voor de energie-intensieve bedrijven, maar hun verzuchtingen mogen niet de enige basis zijn voor het energiebeleid. Een groen energiebeleid biedt kansen voor duurzame economische ontwikkeling in Vlaanderen. Zo blijft warmtekrachtkoppeling een van de meest economische en efficiënte manieren om de CO₂-uitstoot te beperken. Door de WKK-certificaten die in Vlaanderen zijn ingevoerd, zullen voor 500 miljoen euro nieuwe investeringen gebeuren in nieuwe projecten.

We moeten snel werk maken van de uitvoeringsbesluiten zodat de WKK-sector kan beginnen te investeren.

Hansen Transmission, een bedrijf dat tandwielkasten voor windturbines maakt, zoekt 350 medewerkers voor een nieuwe vestiging. Hernieuwbare energie stimuleren komt onze energie ten goede. Vandenborre Hydrogen Systems uit Westerlo staat aan de wereldtop van de waterstoftechnologie. Voor demonstraties moeten ze echter naar Amsterdam of Stockholm. Dergelijke projecten zorgen voor schone energie en nieuwe duurzame jobs. Ze zijn hoogtechnologisch en toekomstgericht en hebben een exportpotentieel.

Groen! wil de economische kansen die een sociaal en ecologisch energiebeleid bieden, volledig benutten omdat ze onze welvaart en welzijn ten goede komen. Wij willen zelfs verder gaan dan de huidige steunmaatregelen. Wij stellen een energiespaarregeling tot 5000 euro voor energiebesparende maatregelen.

De energiefactuur zal structureel dalen. De CO₂-uitstoot daalt en het levert banen op in de bouwsector. We hebben nog een voorstel van resolutie ingediend waarin we voorstellen gezinnen met een laag inkomen te helpen besparen op hun energiefactuur.

De sociale en ecologische steun moet uitgebreider. Zo zorgen we ervoor dat de gezinnen ook genieten van de liberaliseringvoordelen en schoeien we onze economie op een duurzame en toekomstgerichte leest.

De voorzitter : We hebben het voorstel van resolutie van de heren Glorieux, Helsen, Voorhamme en Bex betreffende energiebesparende maatregelen voor huishoudens met een laag inkomen enkel op de agenda gezet omdat het in de loop van dit actualiteitsdebat ter sprake zou kunnen komen. Dat hoefde niet noodzakelijk omdat dit voorstel van resolutie nog in de commissie besproken moet worden. Het is niet zo dat we deze namiddag zullen stemmen over dit voorstel van resolutie.

De heer Johan De Roo : Hoe ver staan we met de groene stroom en de groenestroomcertificaten ? In 2004 moest 2 procent van de totale productie uit groene stroom komen. Ik heb vernomen dat we amper 0,4 procent halen. Klopt dat ?

We hebben zelf het begrip groene stroom gedefinieerd. Nederland, Denemarken en enkele Duitse Länder houden bij het toekennen van groenestroomcertificaten ook rekening met het verbranden van afval. Is onze norm niet te streng ? Is dat misschien de reden waarom we de doelstelling niet halen ?

Minister Gilbert Bossuyt : Dit is geen gemakkelijk debat omdat bepaalde objectieve factoren in ons nadeel spelen. Ik hoop dat iedereen ervan overtuigd is dat liberaliseren moest. Uiteraard zal er altijd gediscussieerd worden over het moment waarop we deze ingrijpende beslissing hebben genomen. Vlaanderen was overigens niet de eerste lidstaat om te liberaliseren.

Aan deze beslissing zijn jaren voorbereiding vooraf gegaan. Bovendien kampt onze markt met twee fundamentele nadelen. Meer dan 90 procent van de sector is in handen van één groot bedrijf, dat nauw verbonden is met de lokale politieke overheid. Daarnaast zijn de lokale besturen financieel betrokken bij de liberalisering. De federale oplossing voldoet niet en beïnvloedt de elektriciteitsprijs. Na de verkiezingen moeten de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement blijven waken over de ontwikkelingen.

Men zou kunnen stellen dat de liberalisering tot prijsdalingen leidt. Niet zozeer in vergelijking met Europa, maar wel in vergelijking met vroeger en met de toestand in Wallonië.

Wil deze operatie slagen, dan moet het monopolie in elk geval afgebouwd worden door een belangrijk deel van de productie te veilen. En daarover maak ik me zorgen. Maanden voor de liberalisering hebben we sterk aangedrongen op zo'n veiling bij de federale minister voor Energie. Een miniem deel van de productie is al geveild, maar dat volstaat lang niet. De huidige minister voor Energie vraagt echter tijd om een en ander te evalueren. Veel tijd is er echter niet meer. Een geliberaliseerde markt is niet te combineren met zo'n monopolie.

Ik hoop op de medewerking van het Vlaams Parlement. De Vlaamse regering zal in elk geval maximale inspanningen doen om de federale regering ervan te overtuigen dat een belangrijk deel van de productie moet geveild worden. Zo niet is er een probleem met de prijsvorming.

De heer Johan Malcorps : Ik ben het ermee eens dat het doorbreken van het monopolie belangrijk is om de positieve effecten van de liberalisering te realiseren. Er moet inderdaad werk worden gemaakt van de veiling van de productiecapaciteit, maar dat is een opdracht voor de hele federale regering.

Minister Gilbert Bossuyt : Als deze voorwaarden vervuld zijn, zijn er wel reële kansen voor een prijsdaling. De klanten die nog geen ander contract hebben gesloten, betalen niet meer dan in Wallonië. In sommige gevallen zijn er wel verschillen omdat wij een andere regeling hebben voor de gezinnen. Er is inderdaad een verhoging geweest van het standaardtarief, maar dat zou toch gebeurd zijn, liberalisering of niet. De inflatie moet immers hoe dan ook worden meegerekend. Ook de hogere federale heffing op energie heeft een invloed gehad.

We moeten de boodschap uitsturen dat de mensen actief moeten reageren. Dat kan op zich al aanleiding geven tot een prijsvermindering. In elk Vlaams distributienet is er bijna voor alle gezinnen minstens één leverancier die een voordeliger prijs aanbiedt dan de standaardleverancier.

We hebben gevraagd dat de VREG een aantal prioriteiten op zich zou nemen. Eén daarvan was het doorvoeren van een neutrale prijsvergelijking. In de eerste maanden na de liberalisering hanteerden de leveranciers namelijk voorwaarden die onderling moeilijk te vergelijken waren. Na verloop van tijd zijn de prijzen echter doorzichtiger geworden. De VREG heeft grote inspanningen gedaan om een prijsvergelijking aan te bieden op zijn website. In een eerste fase ging het alleen om een vergelijking per categorie, later werden vergelijkingen op basis van een individuele situatie mogelijk.

Sommige lokale mandatarissen hebben nog niet de neiging om de concurrentie aan te moedigen. De band met de monopoliehouder is nog altijd zeer sterk. Dat is wel een nadeel als men de mensen ertoe wil aanzetten om de prijzen van de leveranciers met elkaar te vergelijken. We beginnen wel wat succes te kennen. Intussen heeft 18,9 procent van de gezinnen namelijk een keuze gemaakt, hetzij voor dezelfde, hetzij voor een andere leverancier. Of men verandert van leverancier of niet, dat is voor mij niet belangrijk. Ik wil wel dat iedere leverancier zijn rol eerlijk speelt, en dat is op dit ogenblik niet altijd het geval.

De heer Eddy Schuermans : De klant heeft er inderdaad belang bij de prijzen te vergelijken. Het is echter bedroevend dat de prijs van de standaardleverancier lager is dan wat men op de markt kan krijgen. Dat bewijst dat onze markt niet goed functioneert.

Minister Gilbert Bossuyt : Ik haal die gegevens uit het verslag van de VREG, een onafhankelijk organisme dat goed werkt. In elk distributienet is het mogelijk om een goedkopere prijs te vinden. Voor de grotere verbruiker is er gemiddeld een verschil van tien procent, voor de kleinere zelfs van twintig procent. Ik zeg dat om de mensen ertoe aan te zetten de prijzen te vergelijken. Veel heeft te maken met het feit dat er te weinig inspanningen in die richting worden gedaan.

In sommige landen waar men veel eerder met de liberalisering gestart is, zijn er nu nog problemen. Men mag niet vergeten dat we een klein land zijn met een afgesloten markt waar het zelfs niet evident is een voldoende aanvoer van elektriciteit te verzekeren.

De heer Eddy Schuermans : Het gaat hier om een prijsvergelijking tussen de leveranciers, maar dat zegt niets over de hoogte van de prijs, daarover zijn we het eens.

Minister Gilbert Bossuyt : In een geliberaliseerde markt moeten we enige mate van neutraliteit bewaren. Dat mag ons niet beletten om te zeggen dat Electrabel wel wat actiever zou mogen meewerken om de vrije markt, waarvan het weet dat die onontkoombaar is, goed te laten functioneren.

Door de verbinding van de netbeheerder, de producent, de leveranciers en het bezitten van de gegevens, worden er moeilijkheden gemaakt voor mensen die een bepaalde keuze willen maken. Misschien zijn er in dit verband meer specifieke maatregelen noodzakelijk om de monopolie-actor ervan te overtuigen het spel eerlijk te spelen.

Er zijn niet veel nieuwe heffingen, al zijn er wel een aantal wijzigingen. Ook rationeel energieverbruik heeft een invloed. In dat verband is trouwens al een en ander gebeurd. Zo zijn er zes premies voor de isolatie van woningen. Heffingen hebben een invloed maar zijn niet de oorzaak van de problemen met de prijsvorming. Ze hebben vaak lovenswaardige sociale en ecologische doelstellingen. Terecht proberen we het gebruik van hernieuwbare energiebronnen te bevorderen. Dat jaagt de kosten omhoog, maar zal Vlaanderen ook helpen om de Kyoto-normen te halen.

De heer Eddy Schuermans : De heffingen op de energieprijzen mogen niet geminimaliseerd worden : ze bedragen 20 tot 25 procent van de totale energiefactuur van de bedrijven. Zal de Vlaamse regering, naar analogie met wat de federale regering heeft aangekondigd, ook een plafond invoeren ?

Minister Gilbert Bossuyt : Noodzakelijke maatregelen hebben een prijs. We zullen werk maken van een goed vergunningenbeleid, maar ook het lokale niveau moet zijn verantwoordelijkheid nemen. We halen nu al meer dan 10 procent van onze energie uit hernieuwbare bronnen en verbranding en leveren inspanningen om dit percentage op te drijven.

De heer Johan De Roo : Zal de minister nagaan of in onze buurlanden verbranding ook tot de groene energie gerekend wordt ?

Minister Gilbert Bossuyt : We doen dat al voortdurend.

Uit een enquête blijkt dat 42 procent van de bedrijven al een contract afgesloten heeft ; voor 86 procent daalt de energieprijzen ; voor 29 procent daarvan is die daling groter dan 10 procent. In de ondernemingsconferentie zijn er maatregelen voorgesteld. Voorts zijn er de auditconvenants voor kleine en de benchmarking voor grote bedrijven en is er een tegemoetkoming voor grote verbruikers. Zeker samen met de federale maatregelen hebben die initiatieven een grote invloed. Ook de Antwerpse bedrijven profiteren daarvan.

We zullen maatregelen moeten nemen, die ervoor zorgen dat de bevolking kan genieten van de voordelen van de liberalisering. (*Applaus bij de VLD, sp.a, Groen! en VU&ID*)

Moties van aanbeveling

De voorzitter : Door de heer Schuermans, de heren Geraerts en Van Goethem en de heren Glorieux, Voorhamme en Bex werden tot besluit van dit actualiteitsdebat moties van aanbeveling aangekondigd. Ze moeten uiterlijk vrijdag 6 februari 2004 om 17 uur zijn ingediend. Ze zullen worden gedrukt en rondgedeeld.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

De bespreking is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Energiebesparende maatregelen voor huishoudens met een laag inkomen

Verwijzing naar de commissie

De voorzitter : Het voorstel van resolutie van de heren Glorieux, Helsen, Voorhamme en Bex betreffende energiebesparende maatregelen voor huishoudens met een laag inkomen wordt verwezen naar de commissie.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor deze voormiddag.

Wij komen om 14.30 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen. (*Instemming*)

– *De vergadering wordt gesloten om 13.25 uur.*

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Wilfried Aers, Leo Peeters : gezondheidsredenen ;

Stefaan Platteau : buitenslands.

